

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Rundskriv I-6/2006

Sosial- og helsedirektoratet
Fylkesmennene
Landets kommuner

Nr. I-6/2006

Vår ref. 200606343

Dato 13.12.06

Rundskriv - presisering av regelverk for egenandelsbetaling for sosiale tjenester

I St. meld. nr. 25 (2005-2006) Mestring, muligheter og mening varsler regjeringen presiseringer av reglene for beregning av egenandeler for sosiale tjenester, særlig for trygghetsalarm og matombringing. Bakgrunnen er at slike tjenester i stadig større grad ytes for å oppfylle et hjelpebehov som gir brukeren et krav på tjenester etter sosialtjenesteloven, jf. § 4-3. Likevel er det mange kommuner som fastsetter nivået på egenandeler for slike tjenester i strid med reglene i forskrift til lov om sosiale tjenester kap. 8, herunder reglene om inntektsskjerming.

Forskrift til lov om sosiale tjenester kap. 8. regulerer kommunenes adgang til å kreve egenandeler for tjenester som ytes etter lov om sosiale tjenester m v. kap. 4. Etter forskriften kan kommunene ta betaling for hjemmetjenester, med unntak av tjenester til personlig stell og egenomsorg. Hovedregelen er at kommunen selv vedtar nivået på egenandelene. Vederlaget kan imidlertid ikke settes høyere enn at vedkommende beholder tilstrekkelig til å dekke personlige behov og bære sitt ansvar som forsørger. Forskriften fastsetter også regler som skal skjerme brukere med lav inntekt mot for høye egenandeler. Forskriftens § 8-4 fastslår at dersom husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag er under 2 G, skal samlet vederlag for tjenester ikke overstige 150 kroner i måneden uansett tjenesteomfang.

Trygghetsalarm og matombringing er i utgangspunktet ikke lovpålagte tjenester, men er likevel viktige for brukerne. Tjenestene har tradisjonelt vært ansett for å være servicetjenester som kommunen yter utover hva den enkelte har krav på etter sosialtjenesteloven. Som følge av utviklingen av hjemmetjenestene og satsningen på omsorgsboliger som en erstatning for og et supplement til sykehjem, blir matombringing og trygghetsalarm ofte tildelt som praktisk bistand etter sosialtjenesteloven § 4-2 bokstav a, jf § 4-3. Tildeling av trygghetsalarm kan være en forutsetning for at brukerne fortsatt kan bo hjemme og matlaging i brukernes eget

hjem erstattes i mange tilfeller med matombringing. Egenandeler for matlaging i hjemmet omfattes av forskriften kap. 8. Etter dagens tolking kan kommunene dermed omgå skjermingsreglene ved å tilby matombringing i stedet for å tilberede maten hjemme hos brukeren. Tilsvarende kan kommunen tildele trygghetsalarm som erstatning for nødvendige tilsynsbesøk hos brukere som bor hjemme.

Konsekvensen av dagens tolking er at lavinntektsgrupper som får tildelt trygghetsalarm/matombringing ikke er sikret en utgiftsskjerming som forskriften gir rett til dersom hjelpebehovet blir dekket gjennom de tradisjonelle lovpålagte tjenestene.

Reglene for fastsetting av egenandeler bør etter departementet vurdering følge utviklingen av tjenestene. Departementet vil derfor presisere forståelsen av forskriftens kap. 8.

Hvilke tjenester som faller inn under regelverket for beregning av egenandeler er ikke definert i lov eller forskrift. Departementet legger imidlertid til grunn at de tjenester som tildeles for å oppfylle hjelpebehovet for tjenester etter sosialtjenestelovens § 4-3 og som ytes til erstatning for lovpålagte tjenester, faller inn under forskriften kap. 8. Beregning av egenandeler for bl.a. trygghetsalarm eller matombringing skal derfor følge reglene i forskriftens kap. 8 når tjenestene ytes for å dekke et hjelpebehov som gir krav på tjenester etter § 4-3, jf § 4-2 bokstav a. I beregningen av egenandeler for slike tjenester skal det derfor tas hensyn til inntektsskjerming etter § 8-4.

Dette betyr at dersom kommunen yter trygghetsalarm og/eller matombringing som en tjeneste etter § 4-2 bokstav a, omfattes tjenestene av reglene i forskriften kap. 8.

Tildeles trygghetsalarm eller matombringing utover behovet for tjenester etter § 4-3, skjer dette med hjemmel i forvaltningsloven. Kommunen fastsetter da egenandelen selv, men med selvkostutgifter som et øvre tak.

Departementets tolking innebærer at de øvrige regler i sosialtjenesteloven og i forskrift til sosialtjenesteloven kommer til anvendelse også på matombringing og trygghetsalarm så lenge disse tjenestene tildeles for å dekke et hjelpebehov etter § 4-3. Dette gjelder også reglene om klage på tjenester og tilsyn.

Departementet endrer ved dette rundskrivet tidligere tolkinger av forskrift til sosialtjenesteloven kap. 8, jf. Rundskriv I-1/93 side 230. Spørsmål kan rettes til Sosial- og helsedirektoratet, Avdeling Omsorg og tannhelsetjenester.

Med vennlig hilsen

Andreas Disen e. f
ekspedisjonssjef

Anne-Cathrine Haug Jørgensen
avdelingsdirektør

000